

Seletuskiri

I Sissejuhatus

Käskkirjaga muudetakse kolmandat korda siseministri 14. veebruari 2023. a käskkirjaga nr 1-3/29 kinnitatud Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu meetme nr 1.1 „Asjakohase varustuse uuendamise ja kasutamise kaudu Euroopa piiri- ja rannikuvalve toetamine välispiiridel tõhusa Euroopa integreeritud piirihalduse rakendamisel“ toetuse andmise tingimusi (edaspidi *TAT*). Eelnõuga lisatakse käskkirja välispiiri valvamise parandamiseks täiendavad tegevused. Eelnõule kehtib kõik algse käskkirja seletuskirjas ja käskkirja muudatuste seletuskirjas nimetatud. Tegevuste eelarvetega seonduv teave on leitav rahastamiskavas, *TAT* käskkirjas ja seletuskirjades.

Eelnõu on koostanud Siseministeeriumi (edaspidi *SiM*) nõunik Aivi Kuivonen (aivi.kuivonen@siseministeerium.ee) koostöös asjaomaste partneritega.

II Käskkirja sisu

Eelnõu paneb ette kolme tüüpi *TAT*i muudatused:

1. **Pikendatakse projekti** „Maismaavarustuse soetamine ja paigaldamine piirilõikudele 4-6“ abikõlblikkuse perioodi ühe aasta võrra, s.o kuni 31.12.2026. Pikendamine on tingitud hankemenetluse venimisest. Projekti pikendamine ei sea ohtu üldeesmärki – katta kogu idapiir seiretehnikaga 2028. aasta lõpuks.
2. **Korrigeeritakse projekti** „Võmmorski piirilõigu projekteerimine ja ekspertiis“ **nimetust, eelarvet, sisu ja abikõlblikkuse perioodi:**
 - 2.1. Kuna Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahel kokkulepitud maade vahetus jääb ära, on seoses poliitilise ja julgeolekuolukorra muutusega vajalik kogu idapiiri taristu välja ehitamine, sh ka algselt vahetamiseks kavandatud ning sellest tulenevalt välja ehitamata jäänud maa-alad. *BMV*st rahastatakse juba Võmmorski piirilõigu projekteerimist ja ekspertiisi, mistõttu on mõistlik laiendada käimasoleva projekti skoopi uutele piirilõikudele. Projekti uus nimetus on „Võmmorski ja maade vahetamisega seotud piirilõikude projekteerimine ja ekspertiis“.
 - 2.2. Võmmorski piirilõiguga seotud projekti elluviimisel on täpsustunud tegevuste maksumus, mistõttu on ette näha eelarve jääk 557 185,11 eurot.
3. **Lisatakse *TAT*i uus projekt** „Narva jõe seire ja juhtimiskeskuse tehnika soetus“ eelarvega 557 185,11 eurot.
 - 3.1. Narva Kuivjõe sängi seadmed (vanad analoogseadmed) on amortiseerunud ja nende töös hoidmine on kulukas ning ressursirohke. Piiri valvamise seisukohalt on tegu väga olulise piirilõiguga, mis peab olema kaetud töökindla ja kaasaegse tehnikaga. Narva juhtimiskeskuse operaatorite efektiivsema ning operatiivsema töö tagamiseks, on vaja soetada videoseina juhtimissüsteem. Tegemist on haldussüsteemi arendusega, mis võimaldab operaatoril kiirelt esitada/vahetada erinevaid videopilte piirilõikudelt.

Lisatud tegevused vastavad seirekomisjoni kinnitatud valikukriteeriumitele ja -metoodikale.

Projektid panustavad Euroopa Liidu integreeritud piirihaldusstrateegia täitmisesse ja aitavad seega kaasa piirihalduse ja viisapoliitika rahastu poliitikaeesmärgi ning erieesmärgi a)

täitmisesse ning „Eesti 2035“ näitajatesse: Eestit turvaliseks riigiks pidavate elanike osakaal, ja usaldus riigi institutsioonide vastu.

Projektid on kooskõlas siseturvalisuse arengukava 2020-2030 tegevussuundadega:

- jätkata idapiiri taristu ja tehnilise seiresüsteemi valmishitamist;
- kasutada piiri valvamiseks kaasaegseid innovaatilisi lahendusi, mis vastavad Schengeni õigustiku nõuetele;
- tagada Eesti piiri kui Euroopa Liidu välispiiri pidev elektrooniline valve kogu piiri ulatuses;
- pidada piirikontrolli tegemisel peale julgeoleku ja turvalisuse silmas ka reisijasõbralikkust ning arvestada piiriliikluse mahtu ja intensiivsust;
- suurendada valmisolekut välispiiril kontrolli tugevdamiseks ja sisepiiridel kontrolli taastamiseks.

Projektid on seotud strateegilise dokumendiga „Riigikaitse arengukava 2022 – 2031“¹ peatükis 7 „Sisekaitse“ toodud olulise arendustegevusega „Arendame piiritaristut, sealhulgas seire- ja vaatlusvõimet“.

25.04.2022. a kinnitatud Hendrikson & Ko läbiviidud rakenduskva keskkonnamõju eelhindangu aruandes jõudsid sõltumatud eksperdid järeldusele, et rakenduskava tegevused ei tekita potentsiaalselt olulist kahju keskkonnamärgidele ning seega täiendavate nõuete kehtestamiseks vajadus puudub. TATi lisatavad tegevused on kooskõlas rakenduskavaga, kuid ei sisaldunud keskkonnamõju eelhindangu läbiviimise ajal kehtinud rahastamiskavas. Kuivõrd TATi lisatavas projektides ei plaanita ehitustöid, vaid tegemist on projekteerimisega ning seiretehnika soetusega vahetatakse välja olemasolevate seirepositsioonide kaamerad, on põhjendatud ekspertide järelduste laiendamise ka uutele tegevustele. Liiatigi Vabariigi Valitsuse 21.05.2020 korralduse nr 173 kohaselt ei ole vaja piiritaristu ehitamiseks täiemahulist keskkonnamõju hindamist läbi viia.

Projekti tegevuste läbiviimisel järgitakse asjakohaseid keskkonnaalaseid õigusakte, juhendeid ja keskkonnahoidlike hangete põhimõtteid. Kuna piiritsoon ei ole avalikkusele ligipääsetav, siis arvestatakse uute piirilõikude projekteerimisel universaalse disaini põhimõtet sellises ulatuses, mis ei sea ohtu piiri turvalisust ja julgeolekut.

Elluviija kohustub projekti rakendamisel järgima võrdõiguslikkuse põhimõtet, kedagi ei diskrimineerita soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse, veendumuste, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu.

Projekti tutvustamisel üldsusele arvestatakse ligipääsetavuse nõudeid.

Riigiabi ja vähese tähtsusega abi

Taotletav toetus ei ole riigiabi ega vähese tähtsusega abi. Toetatavad tegevused on seotud avaliku võimu teostamisega ning toetust ei anta majandustegevuse toetamiseks. Politsei ja piirivalve seaduse kohaselt on migratsiooni valdkonna asjade ning piirihalduse korraldamine PPA ülesanne, seetõttu saab vaid nimetatud asutus olla ainuvõimalik projektide elluviija. Võib mõelda, et kaudseteks abisaajateks on ka teatud ettevõtjad, kellelt elluviija või selleks volitatud esindaja tooteid ja teenuseid tellib. Oluline on siinkohal, et sellistel puhkudel on teenuseosutajad leitud hankemenetlusega, mille tulemusena pakub hanke võitja vastu teenust turuhinnaga ning ta ei saavuta sellega eelist. Seega ei ole tegemist riigiabiga.

¹ [„Riigikaitse arengukava 2022 – 2031“](#)

III Käskkirja vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Käskkiri on vastavuses Euroopa Liidu õigusega. Käskkirja koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1148²;

IV Käskkirja mõju

TAT muudatus aitab kaasa Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrusega pandud kohustuste täitmisele, sh Schengeni piiri kaitsmisele, millel on omakorda riigiülene positiivne mõju elanikkonna turvatundele.

V Käskkirja rakendamine

Käskkiri jõustub allkirjastamisel.

VI Käskkirja kooskõlastamine

Käskkirja eelnõu on kooskõlastatakse eelnõude infosüsteemis (EIS) Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Kliimaministeeriumiga.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1148, millega luuakse Integreeritud Piirihalduse Fondi osana piirihalduse ja viisapoliitika rahastu. – [ELT L 251, 15.7.2021, lk 48–93](#).